ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

του **Γιώργου Παυλόπουλου** *

Η Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ ψήφισε το νομοσχέδιο για το «άνοιγμα της αγοράς κόκκινων δανείων», δηλαδή τη δυνατότητα τα τραπεζικά ιδρύματα της χώρας να πωλούν σε τρίτους (στα επονομαζόμενα distress funds) δάνεια που εμφανίζουν καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών.

Σε πρώτη φάση το νομοσχέδιο προβλέπει τη δυνατότητα οι τράπεζες να πωλούν καθυστερημένα επιχειρηματικά δάνεια μεγάλων επιχειρήσεων (τζίρος επιχείρησης άνω των 50 εκατομμυρίων ευρώ ή πάνω από 250 εργαζόμενοι στον όμιλο) καθώς και στεγαστικά ή καταναλωτικά δάνεια τα οποία δεν έχουν υποθήκη Α΄ κατοικία. Εκτιμάται ότι αφορά κατ' αρχήν 100 περίπου μεγάλες, υπερχρεωμένες, εταιρίες, σχεδόν 7 δις ευρώ καθυστερημένα στεγαστικά δάνεια για Β΄ ή εξοχική κατοικία, καθώς και την πλειοψηφία των καταναλωτικών δανείων (από τα 24δις ευρώ μόνο τα 3δις έχουν υποθήκη ακίνητο και εξαιρούνται). Μετά τις 15 Φεβρουαρίου 2016, θα επεκταθεί και στα υπόλοιπα επιχειρηματικά δάνεια που σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του ΕΒΕΑ αφορούν 120.000 μικρομεσαίες επιχειρήσεις με καθυστερούμενα δάνεια. Σημειωτέον, ότι η πώληση δανείου δεν αφορά μόνο το καθυστερημένο δάνειο αλλά συμπαρασύρει και τις ενήμερες οφειλές του δανειολήπτη!

Η κριτική που έχει γίνει μέχρι σήμερα στο εν λόγω νομοσχέδιο έχει επικεντρωθεί στη διάσταση ότι «θα έρθουν τα κοράκια να φάνε τα σπίτια του κόσμου». Αυτό πιθανά θα γίνει πραγματικότητα αργότερα, όταν θα εντάσσονται και άλλες κατηγορίες δανειοληπτών, όμως άμεσα δεν είναι αυτή η κύρια πλευρά του. Τραπεζίτες και ξένοι τοκογλύφοι δεν θέλουν «να βάλουν χέρι» τώρα σε μια καταστραμμένη αγορά Α΄ κατοικίας. Εξάλλου, η πρόσφατη τροποποίηση του «Νόμου Κατσέλη» αδυνατίζει μεν εμφανώς την προστασία του δανειολήπτη με Α΄ κατοικία, αλλά θέτει και όρια που καλύπτουν προσωρινά μεγάλες κοινωνικές

κατηγορίες (πχ. εισόδημα άγαμου €8.180 ετησίως και αντικειμενική αξία ακινήτου €120.000, ζευγάρι με εισόδημα €13.917 και αντικειμενική €160.000, και για κάθε παιδί επιπλέον εισόδημα €3.361 και επιπλέον αξία ακινήτου €20.000). Φυσικά, ακριβές κατοικίες και εξοχικά θα βγουν στο σφυρί, αλλά αυτό μπορούν να το κάνουν απευθείας οι τράπεζες και χωρίς τα distress funds. Δευτερευόντως, έχει ασκηθεί κριτική στο νομοσχέδιο από μικροαστική οπτική, που αναδεικνύει κυρίως τον κίνδυνο «αφελληνισμού» υπερχρεωμένων εταιρειών. Όμως, το νομοσχέδιο για την πώληση κόκκινων δανείων αφορά πιο σύνθετες και βαθιές διαδικασίες με βασική συνισταμένη την ενίσχυση και αναδιάρθρωση του Ελληνικού Κεφαλαίου.

Α. Η άμεση ενίσχυση προς το Κεφάλαιο

Μετά το σκάνδαλο της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών όπου το Ελληνικό Δημόσιο και ο πολίτης της χώρας πλήρωσαν 57 δις ευρώ (40δις άμεση ζημιά και 17δις αναβαλλόμενος φόρος) για να σωθούν οι τραπεζίτες, τώρα έρχεται ο δεύτερος γύρος ενίσχυσης των εγχώριων και ξένων κεφαλαιοκρατών μέσα από την διαδικασία των λεγόμενων distress funds. Αυτή τη φορά θα ενισχυθεί και θα αναδιαρθρωθεί μέρος του Παραγωγικού Κεφαλαίου. Πολλές από τις «υπερδανεισμένες» επιχειρήσεις μπορούν να επιβιώσουν με έναν συνδυασμό περικοπής δανείων και μερικής ενίσχυσης από παλιούς η νέους ιδιοκτήτες. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, τα δάνεια των εταιριών θα αγοραστούν με έκπτωση -50% για τις βιώσιμες επιχειρήσεις μέχρι -90% για τα χαμηλής εισπραξιμότητας. Με αυτό τον τρόπο οι παλιοί ιδιοκτήτες μπορούν να επιτύχουν άνετα διαγραφές χρεών της τάξης περισσότερο του 50% και να συνεχίσουν να κατέχουν τις εταιρίες τους. Ακόμα χειρότερα δε, πολλοί επιχειρηματίες που οι εταιρίες τους έχουν ουσιαστικά χρεοκοπήσει, οι ίδιοι όμως έχουν βγάλει τα λεφτά τους έξω ή τα έχουν κρύψει, θα φτιάξουν ένα νέο σχήμα (πιθανώς μαζί με κάποιον ξένο επενδυτή) και θα ξαναγοράσουν τη δική τους ή άλλη εταιρία από τα distress funds με λίγα χρέη. Αυτή η διαδικασία, σε συνάρτηση με τη δυνατότητα εξαγορών-συγχωνεύσεων, ενισχύει πολλές μερίδες του εγχώριου Κεφαλαίου με αποτέλεσμα φορείς από τον ΣΕΒ μέχρι εκπροσώπους μικρομεσαίων επιχειρήσεων (π.χ. ΕΒΕΑ, κ.λπ.) να τοποθετούνται ευνοϊκά για το νομοσχέδιο.

Στο σημείο αυτό χρειάζονται 2 διευκρινήσεις. Η πρώτη διευκρίνιση αφορά την άποψη που διακινούν οι υπέρμαχοι του νομοσχεδίου, και συνοψίζεται στο ότι αυτή η διαδικασία προωθεί την ανάπτυξη γιατί θα πέσει «φρέσκο» χρήμα στην αγορά και οι τράπεζες θα αποκτήσουν ρευστότητα να χρηματοδοτήσουν την οικονομία. Η απλοϊκή αυτή προσέγγιση απέχει από την πραγματικότητα. Όλη αυτή η διαδικασία ενισχύει μεν μερίδες του Κεφαλαίου αλλά δεν συνεπάγεται αυτομάτως μία συνολική ανάκαμψη της οικονομίας (π.χ. σε περιόδους κρίσης η

μείωση των δανείων μιας εταιρίας, είτε η εξαγορά από ένα νέο μέτοχο δεν συνεπάγεται νέες επενδύσεις, προσλήψεις εργαζομένων, ανοδικό κύκλο, κ.λπ.). Επιπλέον, είναι αμφίβολο αν οι ιδιωτικές τράπεζες θα αποκτήσουν ικανή ρευστότητα για νέες χρηματοδοτήσεις όταν καλύπτουν την υστέρηση των Καταθέσεων σε σχέση με τις Χορηγήσεις με ακριβά κεφάλαια της Κεντρικής τράπεζας (μέσω του ELA) ύψους 80δις ευρώ.

Η δεύτερη διευκρίνηση αφορά το ερώτημα αν η πώληση με έκπτωση των δανείων συνεπάγεται ζημιές για τις Τράπεζες. Αυτό δεν ισχύει διότι οι τράπεζες θα πωλήσουν είτε δάνεια με χαμηλή εισπραξιμότητα, είτε δάνεια στα οποία έχουν ήδη καταλογίσει ζημιές (προβλέψεις δανείων), οπότε από την πώληση συνήθως θα προκύπτει κέρδος. Σε τελική ανάλυση ο λαός έχει πληρώσει με 57 δις ευρώ το τραπεζικό σύστημα μέχρι σήμερα και από αυτά τα χρήματα θα επιμεριστούν τα κέρδη σε Χρηματικό και Παραγωγικό Κεφάλαιο.

Β. Η ενίσχυση-συγκέντρωση του Κεφαλαίου

Η ανωτέρω διαδικασία αναδιάρθρωσης θα περιλάβει πολλές συγχωνεύσεις ή εξαγορές επιχειρήσεων, ενώ το νομοσχέδιο προβλέπει την εγκατάσταση με συνοπτικές διαδικασίες νέων διοικήσεων στις εταιρίες που θα ενταχθούν σε αυτές τις ρυθμίσεις. Οι πιο δυναμικές επιχειρήσεις θα αποκτούν μέσω των distress funds είτε άλλες ομοειδείς επιχειρήσεις είτε τα περιουσιακά τους στοιχεία. Θα επεμβαίνουν στον ανταγωνισμό, και θα εκκαθαρίζονται οι πιο αδύναμες. Θα υπάρξουν και μεγάλες επιχειρήσεις που θα εκκαθαριστούν στην αρχή, αλλά οι μικρομεσαίες θα πληρώσουν αναλογικά μεγαλύτερο τίμημα στη δεύτερη φάση, μετά το 2016. Πάντως, δεν είναι τυχαίο ότι αρχικά το νομοσχέδιο αφορά επιχειρήσεις με μεγάλο μερίδιο αγοράς. Πρόκειται για μια ακόμη επιβεβαίωση της μαρξιστικής άποψης περί συγκέντρωσης –συγκεντροποίησης του Κεφαλαίου ως απάντηση στη οικονομική κρίση.

Γ. Ο ξένος παράγοντας

Οι μεγάλοι παίκτες (funds, εταιρίες, κ.λπ.) που θα συμμετάσχουν στη διαδικασία θα είναι ξένων συμφερόντων και θα επιδιώξουν να έχουν σχέση με τραπεζικά ιδρύματα, γιατί αυτός είναι ο καλύτερος τρόπος να υπάρξει εσωτερική πληροφόρηση, αλλά και συνεννόηση στην πώληση δανείων. Αν ληφθεί υπόψη ότι οι τράπεζες ελέγχονται σχεδόν πλήρως από ξένα κεφάλαια, και το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει αδυναμία νέων χρηματοδοτήσεων, γίνεται φανερό ότι τα ξένα Κεφάλαια αποκτούν ακόμα ένα εργαλείο διείσδυσης και ελέγχου της χώρας. Επιπλέον, δεν μπορεί να παραγνωριστεί ότι το ΤΧΣ, που ελέγχεται από τους ξένους δανειστές, αναβαθμίζει θεαματικά την εμπλοκή του στη Διοίκηση των Τραπεζών και των δανείων. Είναι βέβαιο ότι κλάδοι της Ελληνικής οικονομίας που έχουν δυναμική αλλά

και Χρέη θα αποτελέσουν στόχο ελέγχου από ξένα Κεφάλαια.
Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο τομέας του Τουρισμού, των Τροφίμων κ.λπ. Αυτή η διάσταση είναι βέβαιο ότι αντικατοπτρίζει τους φόβους μερίδων του Ελληνικού Κεφαλαίου για αυτό και παρατηρούμε ότι όψεις της έχουν υιοθετηθεί από αστικά κόμματα και οικονομικούς αναλυτές. Όμως, δεν αντανακλά την προσέγγιση των δυναμικότερων μερίδων του Ελληνικού κεφαλαίου, οι οποίες εκτός από απειλές βλέπουν και ευκαιρίες, πόσο μάλλον όταν το σύνολο των Ελλήνων επιχειρηματιών έχει αποδεχθεί το τίμημα της ετεροβαρούς συνεργασίας με το Ευρωπαϊκό Κεφάλαιο.

Δ. Η κερδοσκοπική διάσταση

Με βάση το νέο νομοσχέδιο δίνεται η δυνατότητα σε εταιρίες με κεφάλαιο μόλις €100.000, να αγοράζουν και να πωλούν δάνεια εκατομμυρίων. Οι φορείς της αγοράς εκτιμούν ότι το άμεσο περιθώριο κέρδους αυτών των εταιρειών θα κυμαίνεται τουλάχιστον σε 10-12% επί της αρχικής αξίας κάθε δανείου. Αν ληφθεί υπόψη ότι τα συνολικά καθυστερημένα δάνεια ανέρχονται σε 110δις ευρώ και από αυτά μόνο 20δις μπορούν να εξαιρεθούν λόγω άμεσης σχέσης με Α΄ κατοικία, απομένει ένα ικανοποιητικό ποσό 90δις ευρώ προς διαχείριση, που μπορεί να αποδώσει σημαντικά κέρδη (π.χ. μόνο το 1/3 να αναληφθεί από distress funds μεταφράζεται σε άμεσα κέρδη τουλάχιστον 3δις ευρώ). Όμως, η εμπλοκή των distress funds δεν εξαντλείται στο άμεσο κέρδος από αγορά και πώληση δανείων. Τα έμμεσα κέρδη για το Κεφάλαιο πιθανότατα θα είναι πολλαπλάσια. Εγχώριες εταιρίες οι οποίες έχουν αξία αλλά λόγω της οικονομικής συγκυρίας εμφανίζουν καθυστερήσεις δανείων, μπορούν άνετα να αποτελέσουν στόχο άλλων εταιρειών και να παραχθούν έμμεσα υπεραξίες. Λαμβάνοντας δε και την εμπειρία του παρελθόντος, το πιο πιθανό είναι οι δημιουργούμενες υπεραξίες από τις αγοροπωλησίες δανείων να καταλήγουν σε χώρες με χαμηλό συντελεστή φορολογίας.

Ε. Η «γκρίζα» διάσταση

Μέσω της διαδικασίας των distress funds δημιουργείται ένα «παράλληλο τραπεζικό σύστημα», το οποίο θα λειτουργεί μέσα σε ένα «γκρίζο» και πιο αδιαφανές περιβάλλον (υπάρχει μέχρι και πρόβλεψη απευθείας χρηματοδότησης των επιχειρήσεων από fund). Τώρα, οι τραπεζίτες μπορούν να μεταβιβάσουν δάνεια, απαλλασσόμενοι των ευθυνών τους για τις αμαρτίες του παρελθόντος (π.χ. θαλασσοδάνεια που ενέκριναν για τα οποία μπορούν να ζητηθούν ευθύνες). Το ίδιο φυσικά μπορεί να συμβεί με τους παλιούς ιδιοκτήτες των εταιριών που χρεοκόπησαν, οι οποίοι πολλές φορές έχουν οικονομικές και ποινικές ευθύνες. Επίσης, είναι γνωστό ότι τα επιχειρηματικά δάνεια σχεδόν πάντοτε συνοδεύονται και από προσωπική εγγύηση του επιχειρηματία. Τώρα υπάρχει μια διαδικασία ο επιχειρηματίας να

απαλλαγεί πιο εύκολα από επισφαλή δάνεια που απειλούν την ατομική του περιουσία. Π.χ. ο «ανοικτοχέρης» τραπεζίτης που δάνεισε το «λαμόγιο» χωρίς εμπράγματες εξασφαλίσεις, μπορεί να πωλήσει χωρίς συνέπειες το καθυστερημένο και μη εισπράξιμο δάνειο με έκπτωση -90%, και «καθαρίζουν» όλοι με πληρωμή του 20% του αρχικού ποσού (10% το δάνειο + 10 % προμήθεια για το fund).

Όπως προαναφέρθηκε, τα distress funds είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα έχουν άμεση σχέση με τις τράπεζες. Επίσης, ανεξάρτητα από τη νομική μορφή, η λειτουργία τους θα προσομοιάζει με αυτό που στα χρηματοοικονομικά λέγεται SPV (Special Purpose vehicle), δηλαδή «όχημα» με συγκεκριμένο σκοπό και περιορισμένη διάρκεια. Αφού αναδιαρθρώσουν τις επιχειρήσεις τα δάνεια των οποίων αγόρασαν, στη συνέχεια θα τα πουλήσουν πίσω είτε στις ίδιες τις τράπεζες που τα αγόρασαν αρχικά, είτε στη δευτερογενή αγορά δανείων που θα έχει δημιουργηθεί. Αν σε αυτό το πλαίσιο προστεθούν οι τριγωνικές σχέσεις τραπεζικών στελεχών-funds-επιχειρηματιών, αναμένεται να λειτουργήσει ένα «χρηματοοικονομικό πλυντήριο» το οποίο θα αναμορφώσει τον επιχειρηματικό χάρτη της χώρας χωρίς ιδιαίτερο έλεγχο από εποπτικούς μηχανισμούς.

ΣΤ. Η ιδεολογική διάσταση

Το επίσημο τραπεζικό σύστημα έχει αποτύχει εντελώς τόσο στο παρελθόν, με το να δανειοδοτεί χωρίς σύνεση, όσο και σήμερα, στο να στηρίξει την ανάκαμψη της «πραγματικής» οικονομίας, παρά τις τεράστιες ενέσεις χρήματος. Το νεοφιλελεύθερο μοντέλο των ιδιωτικοποιήσεων και της απορρύθμισης που επιβλήθηκε τα τελευταία 20 χρόνια είναι παντελώς ανεπαρκές για να χειριστεί καταστάσεις όπως η σημερινή κρίση. Ούτε θέλει ούτε μπορεί να χαράξει μια πολιτική στήριξης συγκεκριμένων κλάδων και εταιρειών ώστε να λειτουργήσουν «αντικυκλικά» στη συνεχή μείωση της οικονομικής δραστηριότητας. Οι ιδιώτες τραπεζίτες δεν μπορούν να παίξουν το ρόλο του «συλλογικού καπιταλιστή». Ούτε επιθυμούν, σε εποχές οικονομικής συρρίκνωσης, να ρισκάρουν, ούτε μπορούν να διαχειριστούν αποτελεσματικά τα συγκεντρωμένα επισφαλή δάνεια (π.χ. τη δυσκολία συμφωνίας στη διαχείριση δανείου εταιρίας λόγω μεγαλύτερων εξασφαλίσεων μιας τράπεζας από άλλη, κ.λπ.). Τέλος το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα είναι παντελώς χρεωκοπημένο και κέρδη μπορούν να πραγματοποιηθούν κυρίως από την επιθετική διαχείριση του χαρτοφυλακίου των κόκκινων δανείων, αλλά αυτό θα απαξίωνε ακόμη περισσότερο το ίδιο το τραπεζικό σύστημα στα μάτια του πολίτη.

Για τον λόγο αυτό επιστρατεύεται ένα παράλληλο τραπεζικό κερδοσκοπικό σύστημα με την μορφή των funds που θα αναλάβουν με την πρωτοκαθεδρία των ξένων να ξεκαθαρίσουν το

τοπίο και μετά να αποχωρήσουν παίρνοντας τα άμεσα και έμμεσα κέρδη από την εμπλοκή τους και αφήνοντας το επίσημο τραπεζικό σύστημα με λιγότερους «λεκέδες».

***

Η συζήτηση των τελευταίων ημερών για το θέμα της εκχώρησης των κόκκινων δανείων διεξάγεται με ένα συνδυασμό υποκρισίας και αποσιωπήσεων. Απύθμενη υποκρισία από την Κυβέρνηση που μέσα σε 1 χρόνο νομιμοποίησε την παρουσία αυτών που θεωρούσε «γύπες των αγορών». Υποκρισία και από την επίσημη αντιπολίτευση, η οποία αναλώθηκε σε ανέξοδη κριτική και δεν τόλμησε να ψελλίσει ότι θα καταργήσει τον νόμο. Υποκρισία και παραπληροφόρηση από τα «παπαγαλάκια» της αγοράς, που προσπαθούν να εξωραΐσουν τον ρόλο των distress funds. Συγχρόνως, όμως, και επιλεκτικές αποσιωπήσεις. Σαφώς υποβαθμισμένες οι ευθύνες της Ε.Ε. η οποία ενορχήστρωσε και πίεσε για την ψήφιση του νομοσχεδίου. Πλήρης αποσιώπηση του γεγονότος ότι ένα Τραπεζικό Σύστημα υπό ουσιαστικό Δημόσιο έλεγχο θα διαχειριζόταν πολύ αποτελεσματικότερα και φιλολαϊκότερα το πρόβλημα των κόκκινων δανείων. Τέλος, υπάρχει δε και η ειρωνεία της Ιστορίας. Ένα από τα βασικά επιχειρήματα των φιλομνημονιακών ήταν ότι η έξοδος από το ευρώ εξυπηρετεί τους ξένους και όσους έχουν κρύψει χρήματα για να αγοράσουν φθηνά περιουσιακά στοιχεία. Ε, λοιπόν, αυτό ακριβώς συμβαίνει με τα distress funds, αλλά εντός Ευρώ!

Ο Γιώργος Παυλόπουλος είναι Γενικός Σύμβουλος στην ΟΤΟΕ

Πηγή: **ektosgrammis.gr**